

עפ"ג (מרכז) 11858-09-24 - יוסף ברק נ' מדינת ישראל

עפ"ג (מרכז) 11858-09-24 - יוסף ברק נ' מדינת ישראל מחוזי מרכז

עפ"ג (מרכז) 11858-09-24

יוסף ברק

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

[20.04.2025]

כב' השופטת הבכירה מיכל ברנט, אב"ד

כב' השופט שמואל בורנשטיין

כב' השופט עמית מיכלס

פסק דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום ברחובות (כבוד השופטת ז' דיבון-סגל) בת"פ 33250-11-20, מיום 5.6.2024, וזאת לאחר שהמערער הורשע על פי הודאתו בביצוע שתי עבירות של איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); תקיפת קטין על ידי אחראי לפי סעיף 382 (ב) לחוק העונשין; שתי עבירות של תקיפת בת זוג לפי סעיפים 379 ו-382 (ב) לחוק העונשין.
2. על המערער נגזרו העונשים הבאים: מאסר בפועל למשך 8 חודשים לריצוי בעבודות שירות; מאסר מותנה למשך 6 חודשים, והתנאי הוא שלא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע למשך 3 שנים; מאסר מותנה למשך 3 חודשים, והתנאי הוא שלא יעבור עבירת אלימות מסוג עוון או עבירות איומים למשך 3 שנים; פיצוי בסך של 2,500 ₪ לנפגעת העבירה; התחייבות להימנע מעבירות בהן הורשע במשך שלוש שנים מהיום, וככל שיפר התחייבותו ישלם סך של 3,000 ₪; צו מבחן למשך שנה.
3. כמתואר בכתב האישום המתלוננת היא רעייתו של המערער ואם שלושת ילדיו, בהם גם א', קטין בן 10 (להלן: "הקטין").
- על פי עובדות האישום הראשון, כשבוע קודם לתאריך 2.1.2020 שמר המערער על הילדים בבית וביקש מהקטין שילך לישון והקטין השיב שהמתלוננת אישרה לו ללכת לישון בשעה 21:15. המערער צעק על הקטין שהוא משקר, איים עליו "תיזהר ממני אני ארביץ לך" ובעט בישבנו. לאחר מכן, צעק על הקטין שהוא לא אוהב אותו וכי הוא לא שמח שהוא הילד שלו וכן קילל אותו, אחז בצווארו של הקטין ואיים ש"ימלוק לו את צווארו". בתגובה החל הקטין לבכות והמערער אמר לו שאם ימשיך לבכות הוא "יעיף" אותו מהבית. לאחר מכן, אחז בצווארו של הקטין ואמר לו "עוד פעם אתה משקר אני אכין לך תיק ואעיף אותך מהבית".
- על פי עובדות האישום השני, ביום 30.12.2019, בעת שהיה המערער תחת השפעת אלכוהול, על רקע ויכוח, צרח על המתלוננת, קילל אותה וזרק שמיכה וכרית שפגעו בה.
- על פי עובדות האישום השלישי, בחול המועד סוכות בשנת 2019, על רקע ויכוח, בעט המערער במתלוננת מתחת לישבנה וכן הוריד את כיסוי ראשה.

על פי עובדות האישום החמישי, במהלך 5 שנים עובר לתאריך 2.1.2020, במספר הזדמנויות במועדים שאינם ידועים, בחלקם היה המערער תחת השפעת אלכוהול, בבית, על רקע חשדו של המערער כי המתלוננת בוגדת בו ודברי המתלוננת שאם יש לו ספק, אז שיבדוק אם היא נאמנה לו. אמר המערער "אני לא בודק, אם אני בודק, אני רוצה אותך".

4. בגזר דינו עמד בית משפט קמא על ההסדר הדיוני שהושג בין הצדדים לפיו המערער יישלח לתסקיר מבחן עובר לטיעונים לעונש. בסופו של דבר הוגשו ארבעה תסקירים בעניינו של המערער, ובאחרון הומלץ להטיל על המערער צו של"צ בהיקף של 180 שעות לצד צו מבחן למשך שנה במהלכה ימשיך בטיפול שהחל בו.

5. בית משפט קמא עמד על עיקרי התסקירים שהוגשו כדלקמן:

א. מתסקיר מיום 14.2.2023 עלה כי המערער כבן 45 גרוש ואב לשלושה ילדים בגילאי 10 עד 13, מתגורר בגפו ביחידת דיור בבית הוריו ומועסק כשנתיים בחברה לעיבוד שבבים. המערער שירת שירות צבאי מלא ולאורך השנים גילה יציבות בתעסוקה. על רקע התדרדרות במצבו הרגשי והנפשי המערער מטופל תרופתית. הוא תיאר קשיים בקשר הזוגי מראשיתו. בין היתר חש תסכול וכעס כתוצאה מהיעדרות המתלוננת מהבית ממושכות בשל לימודיה וכן העלה ספק ביחס לנאמנותה. המערער שלל שנהג באלימות כלפי המתלוננת ובפער מהאמור, אמר שייתכן שצעק עליה וזרק לכיוונה כרית. בנוסף, ציין כי ייתכן שהיה באותה שעה נתון תחת השפעת אלכוהול אך לתפיסתו היא לא השפיעה על בחירותיו והתנהלותו. ביחס לאישום 3 מסר המערער שאינו זוכר את המקרה המתואר ובנוגע לאישום החמישי, תאר כי על רקע חשדותיו שמא המתלוננת אינה נאמנה לו, חווה כעס ותסכול והגיב באיומים כלפיה. באשר לבנו נפגע העבירה, תאר את הילד באופן חיובי, ומסר שהתקשה להתמודד עם השכבת בנו ועם הטיפול האינטנסיבי בילדים האחרים, חווה תסכול סביב כך והגיב באופן תוקפני.

שירות המבחן התרשם שהמערער מתקשה לקבל אחריות מלאה על התנהלותו אך לאור הכרה ראשונית לבעייתיות במצבו ונכונות להשתלב בטיפול, שולב המערער בטיפול קבוצתי המיועד לאבות המתמודדים עם מורכבות ביחסים עם ילדיהם.

ב. בתסקיר מיום 30.5.2023 עדכן שירות המבחן שהמערער התמיד בהגעתו למפגשים וביטא מוטיבציה לערוך שינוי בהתנהגותו; הוא משקיע מאמצים ליישם דרכי תקשורת מקדמות עם ילדיו; שיתף מיוזמתו כי לא היה כן ביחס לשימוש שעושה באלכוהול, הביע רצון להיעזר בטיפול בתחום זה במסגרת היחידה לטיפול בהתמכרויות ושולב ביחידה בחודש אפריל 2023.

בשיחה עם המתלוננת זו מסרה כי מתחילת הקשר התאפיינו היחסים בהתנהלות אלימה ותוקפנית מצד המערער כלפיה שהלכה והסלימה לצד שימוש מוגבר באלכוהול. היא שללה אלימות כלפי הילדים למעט האירוע מושא כתב האישום. בשל תגובותיו הפוגעניות כלפיה חסמה את דרכי ההתקשרות עמו דרך הטלפון וכיום אינה מקיימת עמו קשר ישיר. לדבריה, אינה חשה סכנה כלפי הילדים אך ציינה כי על רקע התנהלותו התוקפנית הבת מסרבת ללון אצלו. ג. בתסקיר מיום 2.8.23 עדכן שירות המבחן שהמערער אמנם משקיע מאמצים לשתף פעולה אך לאחרונה מגלה קשיים בהגעה רציפה לטיפול הקבוצתי ולדבריו הוא מתקשה להימנע מצריכת אלכוהול באופן מוחלט. מהיחידה להתמכרויות נמסר שהמערער משתף פעולה ומקדם את מצבו בהתאם ליכולותיו.

בשיחה נוספת עם המתלוננת זו מסרה שהמערער מתקשה לעמוד בתשלום דמי המזונות והסדרי הראייה, מזעיק גורמי אכיפה במצבים בהם הילדים אינם עונים לשיחותיו באופן המהווה מטרד עבורם ובמצבים מסוימים נוהג באלימות מילולית כלפיה וכלפי הילדים.

ד. ביום 4.9.23 השתלב המערער באשפוזית "ויקטוריה" והשלים את תקופת האשפוז (כחודש).

- ה. בתסקיר המסכם מיום 8.1.24 עדכן שירות המבחן על שיחה עם המערער, בה דיווח שהוא מצליח להימנע משימוש באלכוהול למעט אירוע חד פעמי בעקבות אובדן עבודתו. הוא שיתף שהוא חווה תקופה משברית, מדוכדך ומתקשה לתפקד.
- בשיחה עדכנית עם המתלוננת שללה אלימות מצד המערער וציינה שהוא מקיים הסדרי ראייה אך אינו משלם מזונות ובמצבים מסוימים עשוי להגיב בכעס.
- המערער המשיך בטיפול ביחידה להתמכרויות. בסיום התסקיר המליץ שירות המבחן להשית על המערער צו של"צ בהיקף של 180 שעות וצו מבחן למשך שנה במהלכה ימשיך בהליך הטיפול, שעשוי להפחית את הסיכון במצבו.
6. בעת קביעת מתחם העונש ההולם נתן בית משפט קמא דעתו לערכים המוגנים שנפגעו כאשר האישום הראשון מגלם פגיעה ממשית בערכים אלה בשים לב לאלימות חסרת הפשר וההתנהגות המשפילה והפוגענית שנקט בה המערער כלפי בנו הקטין ואילו האישומים הנוספים הכוללים אלימות ואיומים כלפי המתלוננת מלמדים על דפוס ההתנהגות הפוגעני לאורך השנים, שכלל גם איומים חוזרים ונשנים ברצח.
7. לאחר שבית משפט קמא בחן את הפסיקה קבע מתחם ענישה הנע בין מאסר של 8 חודשים ועד ל- 24 חודשים, לצד עונשים נלווים.
8. בית משפט קמא מצא כי אין הצדקה לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, בשים לב להלכה הפסוקה לפיה צעד זה הוא החריג לכלל בדבר גזירת העונש בהתאם לעיקרון ההלימה.
9. בעת קביעת העונש בתוך המתחם נשקל עברו הנקי של המערער, השתלבותו בטיפול והודאתו. בית משפט קמא הוסיף כי חרף ההתקדמות שעשה המערער במסגרת הליך השיקום, הרי שגם במועד גזר הדין, כ-4 שנים לאחר ביצוע העבירות, לא הפסיק המערער את צריכת האלכוהול, כאשר מדיווחי המתלוננת עולה כי עד לאחרונה המשיך ונקט בהתנהגות פוגענית כלפיה וכלפי הילדים.
10. לטענת המערער שגה בית משפט קמא שעה שדחה את המלצת שירות המבחן להטיל עליו צו של"צ תוך שקבע מתחם עונש שאינו עולה בקנה אחד עם הפסיקה בה נקבעו מתחמים מקלים יותר וזאת במקרים בעלי נסיבות חמורות בהרבה מענייננו. כך בפרט כאשר מדובר במי שעברו הליך שיקום משמעותי כדוגמת המערער.
11. ב"כ המערער הוסיף וטען, ובעניין זה מיקד במידה רבה את טיעוניו בעל פה בפנינו, כי גם אם נכון הוא המתחם שקבע בית משפט קמא, הרי ששגה בהחלטתו שאין לחרוג ממתחם הענישה מטעמי שיקום, זאת הן לנוכח הליך השיקום המשמעותי והיסודי שעבר לאורך תקופה ארוכה ובמספר מקומות, והן לנוכח פוטנציאל שיקום. כמו כן לא ניתן משקל לנסיבותיו האישיות והכלכליות של המערער לרבות החרטה שהביע ונטילת האחריות מצדו. המערער התגרש מהמתלוננת והחל טיפול פסיכיאטרי; מצבו הכלכלי בכי רע ושליחתו לעבודות שירות תגדע את מטה לחמו ותפגע בתשלומי המזונות לילדיו. נוסף על כן, נטען שלא ניתן משקל לגילו של המערער, הודאתו והחיסכון בזמן שיפוטי ובהעדת המתלוננת.
12. לאחר שעיינו בגזר דינו של בית משפט קמא ונתנו דעתנו לטענות הצדדים, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות.

13. צדק בית משפט קמא שעמד על הפגיעה שפגע המערער בערכים המוגנים שעניינם הזכות לביטחון בתוך כותלי הבית, שמירה על שלום הגוף ושלמות הנפש. אף צדק כשהדגיש את החומרה המיוחדת של עבירות אלימות במשפחה לנוכח הפרת הציפייה ליחסי קרבה ואהבה בתא המשפחתי ובשל פערי הכוחות בין התוקף למותקף. הדבר נכון שבעתים כאשר מדובר באלימות במשפחה נגד קטינים חסרי ישע. התנהגות זו מחייבת ענישה מרתיעה ומוחשית. במקרה דנן מדובר במי שנקט באלימות חסרת פשר, משפילה ופוגענית כלפי בנו הקטין, אשר מעבר לאלימות פיזית כללה גם איומים ואלימות מילולית. כמו כן נקט המערער באיומים ואלימות כלפי המתלוננת, באופן המלמד על דפוסי התנהגות פוגעניים.
14. אין זאת אלא, שהמתחם שקבע בית משפט קמא, לא רק שאינו מחמיר, ואינו חורג לחומרה ממתחמי הענישה שנקבעו בפסיקה בנסיבות דומות, אלא אף מקל.
15. הוא הדין במיקומו של המערער בתוך המתחם. בסופו של יום העמיד בית משפט קמא את עונשו של המערער על תחתית המתחם ממש וזאת בשל העדר עבר פלילי, הודאתו וההליך השיקומי הארוך והמשמעותי. כך נהג בית משפט קמא על אף שההליך השיקומי אינו מיטבי, בהתחשב בכך כי בסופו של יום, גם לאחר אותו הליך ארוך, המערער לא משך את ידו מהטיפה המרה, כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן האחרון בעניינו.
16. ממילא אף לא מצאנו כל מקום לעתירתו של המערער לחריגה מהמתחם מטעמי שיקום. בניגוד לנטען על ידי ב"כ המערער, בית משפט קמא התייחס בגזר הדין כדבעי לבקשת המערער לחרוג מהמתחם מטעמי שיקום, תוך שהפנה להלכה ולפסיקה הנוהגת. לא רק, וכאמור, שאין מדובר בשיקום מיטבי, אלא שצדק בית משפט קמא שקבע, כי חריגה מטעמי שיקום שמורה למקרים חריגים ויוצאי דופן, ואילו הכלל הרגיל הוא שיש לגזור את העונש בתוך המתחם. במקרה שלפנינו, לא רק שאין מדובר בשיקום חריג ויוצא דופן המצדיק חריגה מהמתחם, אלא שהעובדה כי בית משפט קמא מיקם את המערער בתחתית המתחם ממש, חרף העובדה שאין מדובר בשיקום מיטבי, ולמרות העלויות והמורדות בהליך השיקומי, כעולה מתסקירי שירות המבחן, מלמדת כי בית משפט קמא הלך כברת דרך משמעותית לטובת המערער, ובוודאי שאין מקום להתערב בגזר דינו זה ולהקל עם המערער הקלה נוספת.
17. לקראת חתימת פסק הדין, לאחר שהסתיים הדיון בערעור והשמעתו נדחתה לפי בקשת המערער, הפנה ב"כ המערער לפסק דינו של בית המשפט העליון שניתן ביום 20.3.2025 (ע"פ 750/24 פלונ' נ' מדינת ישראל) ממנו ביקש ללמוד כי יש לתת משקל רב יותר להליך השיקום, גם כאשר מדובר בהליך שיקומי הנמשך לאחר מתן גזר הדין.
18. עיינו בפסק הדין האמור ולא מצאנו כי יש בו כדי להצדיק התערבות בגזר דינו של בית משפט קמא. באותו מקרה שנדון בע"פ 750/24 הנ"ל מדובר במי שהליך שיקומו היה מוצלח, השתלב בקבוצה טיפולית וגילה מחויבות רבה להליך. במקרה שלפנינו, לעומת זאת, וכאמור לעיל, אין מדובר במי ששיקומו מיטבי, ולמרות זאת מיקם בית משפט קמא את המשיב בתחתית המתחם, ואף קבע כי ריצוי עונשו יהיה בדרך של עבודות שירות, וכפי שצינו לעיל, איננו סבורים כי יש מקום להקלה נוספת בדרך של חריגה מהמתחם.
19. נוסף באשר לטענת המערער לפיה בית משפט קמא לא אימץ את המלצת שירות המבחן, כי דווקא מפסק הדין בע"פ 750/24 הנ"ל ניתן ללמוד כי בית משפט קמא נהג כהלכה, וכפי שנאמר שם (פסקה 9 לפסק הדין): "גם את טענת המערער, שלפיה היה על בית המשפט המחוזי לקבל את המלצת שירות המבחן ולהימנע מהטלת עונש מאסר בפועל - לא ניתן לקבל. כידוע, המלצת שירות המבחן - כבודה במקומה מונח. אך עדיין, המלצה היא; אין בה כדי לחייב את בית המשפט (ראו, למשל: ע"פ 1222/22 מדינת ישראל נ' נאצר, פסקה 14 [נבו] 23.6.2022)). להבדיל משירות המבחן, אשר שקוע 'ראשו ורובו' בשאלת השיקום, בתי המשפט נדרשים לאזן בין כלל תכליות הענישה, תוך מתן דגש לעיקרון אשר נועד 'לנחותם הדרך' (על-פי שמות יג, כא): 'קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו' (סעיף 40 לחוק העונשין, התשל"ז-1977)".
20. סוף דבר - הערעור נדחה.
21. המערער יתייצב לפני הממונה על עבודות שירות לקליטה והצבה, ביום 25.5.2025 עד השעה 9:00. הממונה יהיה רשאי לשנות את מקום ביצוע עבודות השירות בהתאם לשיקול דעתו, וללא צורך בהחלטה שיפוטית נוספת.
22. המזכירות תמציא את פסק הדין לממונה על עבודות השירות ולשירות המבחן.
- ניתן היום, כ"ב ניסן תשפ"ה, 20 אפריל 2025, במעמד הצדדים.